GAZETTA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki. — Redaktor: A. Wannowski.

№ 226. W Środę dnia 28. Września. 1842.

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dnia 24. Września.

N. Pan Ukazem z d. 19/31. Maja r. b., mianować raczył Członka Warszawskich Rządzącego Senatu Departamentów, Rzeczywistego Radcę Stanu Poklękowskiego, Prezesem Sądu Appellacyjnego Królestwa.

Rossya.

Z Petersburga, d. 4/(16. Września.)

Dnia 31. Sierpnia o północy, Jego Cesarska Mość raczył wyjechać z Carskiego - Sioła, traktem do Moskwy. W orszaku N. Pana znajdują się Generał-Adjutanci: Hrabia Orłow i Adlerberg.

Francya.

Z Paryża, dnia 18. Września.

Gazety dzisiejsze zajmują się zawartym między Anglią i Stanami Zjednoczonemi traktatem a mianowicie temi onego artykułami, które ustanawiają sposób, w jaki wspólnie handel niewolnikami nad brzegami Afrykańskiemi powściągnąć można. Presse wyraża w téj mierze: »Anglia w tym przedmiocie bardzo z tonu swego spuściła, jak się nam zdaje. Ani mowy nie ma o wzajemném prawie przetrząsania. Nawet słowa tego nie wspomniano. Zgodzono się po prostu, żeby obydwa narody każdy flottę nad brzegami Afryki utrzymywał i żeby każdy dozór nad swoją banderą wykonywał. Chociaż myśl samę z szczególną ciemnością wyrażano, jednak łatwo dojść można, że to wyrazić ma. Jest to uwagi godna okoliczność. Nie można odtąd przytoczyć przyczyny, aby Francyę poddać pod system, którego Stany Zjednoczone nie przyjęły. Traktat ten, z którego Anglicy tak bardzo zdają się być zadowoleni, wyrzekł zniesienie zawartych w latach 1831. i 1833. traktatów. Francya więc zamiast coby te wznawiać miała, poczytuje obowiązkiem swoim domagać się zniesienia onych. W tym względzie cieszymy się z téj kombinacyi. Użyto w istocie najlepszego wybiegu. Niechaj każdy rząd swoję własną banderę przez oddzielną eskadrę dozorować każe; handlowi niewolnikami tą drogą równie dobrze zapobiedz się da.«

Piszą z Algieru z d. 10. m. b: »Działania wojenne z przyczyny upałów przerwane, znowu rozpoczęto i kontynuowane zostaną przez całą jesień. Znany z męstwa i zdolności swoich Generał Changarnier w samém środku posiadłości naszych działać będzie; wyruszył na czele kolumny z Blidah w zamiarze zupełnego podbicia Agalika Braz na północ-zachód od pokolenia Beni Menasser w dolinie Chelif.

Kolumna ta na 20 dni w żywność opatrzona. — Beni Menasser ostatniemi czasy znowu opór niejaki objawiali i trzeba będzie powtórną przeciw nim przedsięwziąć wyprawę. W tym celu w Cherchelu korpus 1500 wojska się zgromadzi, który d. 14. m. b. pod dowództwem Generała Bar w pochód wyruszy. Generała Bugeaud czekamy za dni kilka z Oranu z powrotem. Rozumieją, że wielką wyprawą ku Wschodowi sam dowodzić będzie.«

W doniesieniach z Mostaganem z d. 6. wspominają o wypadkach w głębi Afryki. Abdel Kader od tygodnia przebywał w Tekedempt; wydał odezwę do wszystkich szefów podwładnych mu jeszcze pokoleń. Nie miał jednak nad 1000 żołnierzy, a regularnego wojska prawie żadnego. D. 4. kazał on jednego kaidę kalifatu Salem ściąć, ponieważ tenże miał zamiar poddania się Generałowi Changarnier.

Słychać, że dom Rothschildów téj chwili zawarciem pożyczki na rachunek Rossyjski się zajmuje.

Z dnia 19. Września.

Wszyscy czteréj synowie królewscy są obecnie w Eu. O celu podróży Xięcia Joinville na fregacie »Belle Poulle« krąży teraz inna wieść, o któréj WPanu donoszę, nie ręcząc za jéj prawdziwość. Powiadają bowiem, że oprócz okrętu liniowego »Miasto Marsylia,« mającego przewieźć francuzkiego pełnomocnego Ministra i nadzwyczajnego Posła przy dworze brazylijskim, Barona Langsdorffa, do Rio Janeiro, odpłynie tam także jeden okręt liniowy z Brestu, na którym Kontradmirał Casy banderę swoję wywiesi, wraz z »Belle Poule« z Xięciem Joinville w tamte strony; Xiążę ten bowiem ma się znajdować na uroczystości zaślubienia się Cesarza Don Pedro II. z Xiężniczką neapolitańską. Kontradmirał Casy ma mieć także polecenie sprowadzenia do Francyi jednéj siostry Cesarskiéj, zaręczonéj z Xięciem Joinville, gdzie zaraz za jéj przybyciem ślub ma się odbyć. Xiążę Joinville znajdował się, jak wiadomo, przed kilkoma laty w Rio Janeiro, doznał tamże jak najwspanialszego przyjęcia i na swym okręcie liniowym »Herkules« dał nie mniéj świetną ucztę, na któréj się Cesarz z siostrami swemi znajdował. Już wtedy głoszono o zamierzoném połączeniu się Xięcia Joinville z jedną z Xiężniczek brazylijskich, a tak urzeczywistnienie teraz planu tego do nadzwyczajnych nie należy zjawisk.

Wiadomości z Burgundyi o zbiorze wina są w każdym względzie wyborne. Już dawno nie pamiętają tak błogiego roku, jakim jest obecny.

Anglia.

Z Londynu, dnia 20. Września.

N. Królowa wylądowała w sobotę szczęśliwie wraz z Xięciem Albrechtem w Woolwichu i jeszcze tego samego dnia do Windsoru przybyła.

Nadeszłe dziś z okręgów fabrycznych wiadomości nie są jeszcze pomyślniejsze od wiadomości z dni ostatnich. Odbyt na wyroby ciągle jest mały, a próżnowanie robotników na wielu miejscach podwójnie dotkliwém się staje, gdy nie tylko się przez to spotrzebowanie żywności ogranicza, zwłaszcza, że robotnicy płacy nie potrzebują, ale nadto nikt z zagranicy wyrobów nie zamawia z obawy, że fabryki angielskie nie zdołają ich w żądanéj dobroci dostarczyć. Żywy ruch w handlu towarów bawełnianych w Liverpoolu przemijającém był tylko zjawiskiem, i teraz znowu odbyt jest bardzo mały.

Jeden podróżny odpłynął z Havru parostatkiem »Melville« w ostatni poniedziałek o godzinie pół do 6téj rano, przybył o godz. pół do 6téj po południu na kolej żelazną na moście londyńskim. Zabawił 3 godziny w Londynie, o godz. pół do 9 w wieczór pojechał na kolei żelaznéj do Liverpoolu, gdzie przybył o godzinie 6 rano, przebywszy przestrzeń z Havru do Liverpoolu (200 mil) przez Brighton i Londyn w 25 godzinach.

Z Buenos Ayres nadszedł ładunek wołowego mięsa, pomimo tak długiéj drogi dobrze zachowanego. W Buenos Ayres można kupić wołu za 5 sz. (10 złp.), ale trzeba zwrócić skórę, rogi, kopyta i łój. Wołowina buenos-ayreska może w Anglii być sprzedawaną z korzyścią po 3 pence (15 gr. p.).

Wiadomości z Hawanny pod dniem 15tym brzmią bardzo smutnie o spustoszeniach, zrządzonych przez żółtą febrę na wyspie Cuba. Kapitan i cała osada kupieckiego okrętu »Queenberry« ulegli téj chorobie, i władza hiszpańska musiała wziąć okręt pod swój tymczasowy dozór.

Według wiadomości z Buenos Ayres pod d. 14. Czerwca, 6000czny korpus pod dowództwem Oribe obozował w Entre-Rios, a Riveira stał z 5000 w Banda. Skonfederowani mogą swe wojenne działania rozpocząć dopiero po zimie. — Późniejsze z dn. 18. wiadomości donoszą przeciwnie, że wkrótce ma nastąpić attak na Montevideo, i że według wszelkiego podobieństwa orientalska rzecz pospolita dostanie się pod władzę Prezydenta Rosas.

Londyńskie dzienniki donoszą, że P. Carter miał nieprzyjemne spotkanie się ze swoim lwem. W ostatnią sobotę, zaszła żywa zwada między lwem i tygrysem; P. Carter chciał użyć swéj

interwencyi, poskromił ostatniego, ale ze lwem interwencya się nie powiodła; ukąszony przez niego został w ramie i w udo, pomimo to poskromił swego przeciwnika. Rany nie były głębokie, tak, że mógł w poniedziałek przedstawić widowisko.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 10. Września.

Dziś utrzymuje jeden z tutejszych dzienników, że Pan Olozaga ma tylko sobie poleconém zakupienie dwóch fregat w Holandyi, i przyznania rządowi niderlandzkiemu w miejsce wypłaty pewnych korzyści handlowych na pewną liczbę lat.

Przyszłego 10. Października ukończy Królowa Izabella II. dwunasty rok wieku swego. Podług praw hiszpańskich ustaje z końcem roku tego opieka nad sierotą płci żeńskiéj. Piérwsza ustawa 16. tytułu szóstéj partidy powiada o opiece, że ta się nad mężczyzną do 14, a nad kobietą do 12 roku wieku rozciąga. Ustawa 21. tego tytułu powiada wyraźnie, że opieka kończy się z 14. rokiem wychowańca płci męzkiéj, a z 12. płci żeńskiéj. Z tego powodu utrzymują tutejsi Konserwatyści, że z dniem 10. Października b. r. Pana Arguellesa prawo ustaje, tak jakby opieka Królowéj Maryi Krystyny była ustała, i że podług praw hiszpańskich Królowéj Izabelli wolno jest obrać sobie Kuratora dla swoich dóbr, albo go oddalić, lecz, że Pan Arguelles na żaden sposób zatrzymany być nie powinien. Tego publicznie jako »podejrzanego« opiekuna oskarzono, który majątek Królowéj marnotrawił, jéj wychowanie zaniedbał, i ją, z zapomnieniem wszelkich winnych jéj względów osobiście obraził, za co przed najbliższemi Kortezami do odpowiedzialności pociągnięty zostanie. Margrabina Belgida gotowa jest dać świadectwo przeciw niemu z niezbitemi dowodami w ręku. Strona przeciwna odwołuje się do artykułu 56 Konstytucyi, dla okazania, że opieka trwa aż do skończonego 14 roku, podczas gdy inni utrzymują, że się to tylko ściąga do wykonywania władzy rządowéj, azatém do trwałości regencyi. (Artykuł ten brzmi: »Król jest małoletni — menor de edad — aż do skończenia 14go wieku.«)

Pytanie zatém, czy się sprawa ta przed następne wytoczy Kortezy, i zarazem powstaje poprzednio zapytanie: czy rząd zwoła odroczone Kortezy, lub czy je rozwiąże, a nowe zwoła? Każdy pojmuje, że Ministrowie w teraźniejszych Kortezach na większość liczyć nie mogą. Na każdy przypadek jednak muszą je najdaléj dnia 1. Grudnia zwołać. Domyślam się przeto, że rząd teraźniejsze Kortezy na ten przeciąg czasu zwoła i wtedy dopiéro rozwiąże, gdy tym sposobem jeszcze trzy inne miesiące skorzysta, które aż do zwołania nowych upłyną. Zastanawiając się choć powierzchownie tylko nad położeniem kraju, przewidzieć trzeba, że Ministrowie nie zechcą zdać sprawy z niego. Stósunki z obcemi mocarstwami, z którymi Hiszpania traktat poczwórnego tworzy przymierza nie, polepszyły się. Finanse są w złym stanie, a za miesiąc trzeba armią zniechęconą zapłacić lub rozpuścić. W Barcelonie zmuszają księży do służby gwardyi narodowéj, a tu w Madrycie przy ludności 220,000 dusz jest tylko trzech plebanów istotnych; wikaryusze trudnią się służbą Bożą.

Szwecya i Norwegia.

Z Gothenburga, dnia 17. Września.

Dowódzca okrętu parowego „Express“, który Chrystyanią w środę z rana opuścił (i do odbycia podróży do Hull z powodu okropnéj burzy i przeciwnego wiatru 113 godzin potrzebował) donosi o zatarciu się rossyjskiego okrętu wojennego, co następuje: »Pan Reinhardt, syn Konsula w Christiansandzie, wydobył się ztamtąd na pokładzie parostatka »Nordkap«, aby ile możności nieszczęśliwą osadę zatartego okrętu wojennego rossyjskiego ocalić, który miał 40 dział i 930 ludzi, licząc w to Oficerów: był zbudowany w Archangelu i udawał się do Petersburga. Okręt ten, wystrzeliwszy kilka razy na znak potrzeby, widziany był w niedzielę przed Grimstadem, ale wiatr był tak gwałtowny, że żaden mniejszy statek nie śmiał się od brzegu puścić, i tak uderzył nakoniec na skałę pod Brack-Kestoc, wielki maszt powalił się na pokład i 300 ludzi śmierć w bałwanach morskich znalazło, wielu z nich właśnie w chwili ratowania się na baty. Z 30 Oficerów tylko 16 ocalono, a resztę osady jéj losowi poświęcono. Następnie pędził okręt ku skale przy ogniu z Oxöé, gdzie nie przestał ostrzegać o swéj potrzebie wystrzałami działowemi, które wyraźnie w Christiansandzie słyszano, ale nie u straży przy ogniu, a to z powodu ogromnego wichru i łamiących się bałwanów o skały. Zarzucono tu cztery kotwice, ale mimo to posuwał się okręt wzdłuż wybrzeża z północno wschodnim wiatrem. Resztę osady ocalono o 10 mil na północ od Lindernaes i w środę z rana wysadził tych ludzi parostatek »Nordcap« w Christiansandzie; parostatek ten ciągnął przez czas niejaki ów okręt za linę, ale go znowu puścić musiał, bo nie można było wszystkich lin pochwytać, gdy dolna część okrętu wodą się napełniła.

Rozmaite wiadomości.

Z Leszna. — Wydawanego tu »Przewodnika rólniczo-przemysłowego« wyszedł Nr. 5. i zawiera: O szossowaniu dróg. — O torfie, o ile użytym być może w rólnictwie i t. d. (dokończenie).—Uwagi przygotowawcze do projektu drogi szynowéj i t. d. — Sposób przechowania zboża za pomocą śpichrza ruchomego, wynalezionego przez Pana Vallery (dokończenie, z rysunkiem). — Sposób pozbycia się much. — Najnowsza ekonomiczno-technologiczna literatura niemiecka.

Z Berlina, d. 15. Wrześ.—W przyszł. roku, w którym Niemcy obchodzić będą 1000letni jubileusz istnienia swego, odbyć się tu mają różne uroczystości. Wiadomo, że Państwo Franków, po sławnym traktacie Verduńskim w r. 843. rozpadło się na trzy zupełnie oddzielne kraje, a Niemcy otrzymały za Króla, wnuka Karola W., Ludwika Niemca. Ponieważ traktat Verduński zawarty został w miesiącu Sierpniu, słusznie więc ten czas najwłaściwszym byłby do publicznych narodowych uroczystości.

Niektóre tutejsze kościoły ewangielickie będą już na przyszłą zimę ogrzewane. W przyszłym roku zaprowadzone będzie to urządzenie we wszystkich kościołach.

OBWIESZCZENIE.

I. Z odwołaniem się na prawo z dnia 30go Czerwca 1834. przestrzega się niniejszém publiczność:

»iż, jeżeli w kontraktach najemnych względem pomieszkań, ustąpienie takowych na Wielkanoc, Śty Jan, Śty Michał lub na Boże Narodzenie ustanowioném jest, zawsze téż na początek kwartału, a zatém na 1. Kwietnia, 1. Lipca, 1. Października i 1. Stycznia przeprowadzenie nastąpić powinno. Wszelkie takowemu postanowieniu sprzeciwiające się statuty i zwyczaje prowincyalne i lokalne, na mocy reskryptów ministeryalnych z dn. 8. i 9. Września 1834. zniesione zostały.«

Ci więc, których kontrakty na Śty Michał r. b. się kończą, pomieszkania swoje w dniu 1. Października opuścić powinni, gdy przedłużenie terminu takowego jako nadużycie cierpianém być nie może.

II. Również przestrzega się:

»iż podług §. 42. ustawy względem czeladzi, odprawienie i przyciągnienie takowéj z powodu, że dzień drugi Października właśnie spada na niedzielę, już dzień wprzód, a zatém w sobotę t. j. dnia 1. Października r. b. nastąpić musi, do czego się państwo i czeladź ściśle zastósować winni;«

nadmieniając, że przeciwko czeladzi, która w wyznaczonym dniu w nową służbę nie przyciągnie, środki zmuszające użyte będą.

Poznań, dnia 26. Września 1842.

Królewskie Dyrektoryum policyi.

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dnia 26. Września 1842. r.					
	od			do		
	Tal.	sgr.	fen.	Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy szefel	1	25	—	1	26	—
Zyta . dt.	1	8	6	1	9	—
Jęczmienia dt.	1	1	—	1	2	6
Owsa . dt.	—	22	—	—	23	—
Tatarki dt.	1	10	—	1	11	—
Grochu . dt.	1	5	—	1	6	—
Ziemiaków dt.	—	17	—	—	18	—
Siana cetnar	1	—	—	1	2	—
Słomy kopa	6	25	—	7	—	—
Masła garniec	2	7	6	2	10	—